

Ceisiadau am Ewyllysiau Statudol, Rhoddion, Setliadau a thrafodion eraill yn ymwneud ag eiddo P

Mae Deddf Galluedd Meddyliol 2005 yn rhoi awdurdodaeth i'r Llys Gwarchod wneud rhai gorchmynion neu benderfyniadau ar ran unigolion heb alluedd i wneud y penderfyniadau hynny eu hunain ("P").

Mae pŵer y llys yn ymestyn i wneud gorchmynion/penderfyniadau ynghylch eiddo a materion P yn ogystal â'i les personol.

Mae'r materion yn ymwneud ag eiddo a materion ariannol y mae pwerau'r llys yn ymestyn iddynt yn cynnwys gweithredu ewyllys, gwneud rhoddion neu waredu eiddo P mewn ffyrdd eraill, a setliadau mewn perthynas ag eiddo P, er enghraifft, drwy gyfrwng ymddiriedolaeth.

Wrth gwrs, mae pwerau'r llys yn rhwym wrth yr egwyddor bod yn rhaid i unrhyw weithred a wneir neu benderfyniad a gymerir o dan Ddeddf Galluedd Meddyliol 2005 ar ran unigolyn heb alluedd gael ei wneud er lles pennaf yr unigolyn hwnnw.

Mae arweiniad ar geisiadau i'r Llys Gwarchod am awdurdod i wneud ewyllys statudol neu i wneud rhoddion neu setliadau mewn perthynas ag eiddo P i'w gael yng Nghyfarwyddyd Ymarfer 9F Rheolau'r Llys Gwarchod 2007 sydd wedi'i atgynhyrchu ar ddiwedd y nodyn canllaw hwn – darllenwch y Cyfarwyddyd Ymarfer yn ofalus cyn cyflwyno'ch cais.

Mae Swyddfa'r Gwarcheidwad Cyhoeddus hefyd yn cyhoeddi canllaw defnyddiol i ddirprwyon am wneud rhoddion. Mae'r canllaw hwn ar gael drwy ffonio Swyddfa'r Gwarcheidwad Cyhoeddus ar 0300 456 0300.

Noder y canlynol:

Rhaid i unrhyw gais am ewyllys statudol, rhodd, setliad ayb. sefyll ar ei ben ei hun ac ar wahân i, dyweder, cais am benodi dirprwy.

Bydd rhaid talu ffi am y cais (£400) ac unrhyw wrandawriad llys dilynol (£500), os bydd yn rhaid cael gwrandawriad.

Mae'n rhaid cael tystiolaeth feddygol bob amser am ddiffyg galluedd i wneud y penderfyniad dan sylw (boed hwnnw'n ewyllys, rhodd, setliad ayb.). Rhaid i dystiolaeth o'r fath fod yn berthnasol i'r penderfyniad penodol sy'n cael ei wneud. Felly, os yw'r llys yn cael cais i awdurdodi ewyllys statudol, bydd rhaid darparu tystiolaeth o ddiffyg galluedd i wneud ewyllys. Nid yw darparu tystiolaeth am ddiffyg galluedd i reoli eiddo a materion (fel y byddai'n rhaid ei wneud ar gyfer penodi dirprwy ariannol) yn ddigon.

Yn y rhan fwyaf o achosion, bydd y Llys yn ymuno P fel parti yn y cais ac yn gwahodd y Cyfreithiwr Swyddogol i weithredu fel cyfaill cyfreitha P.

Y rheol gyffredinol mewn perthynas â chostau mewn achos yn ymwneud ag eiddo a materion P (megis ceisiadau am ewyllysiau statudol, rhoddion a setliadau) yw bod costau'r holl bartion i'w talu o gronfeydd arian P. Rhaid pwysleisio mai rheol gyffredinol yn unig yw hon ac y penderfynir ar gostau yn y pen draw yn ôl disgrisiwn y llys. Bydd y cyfryw gostau'n cynnwys costau'r Cyfreithiwr Swyddogol ac mae'n fodlon darparu manylion ei gostau unwaith y bydd wedi derbyn y penodiad fel cyfaill cyfreitha.

Mewn achos brys, er enghraifft lle nad oes disgwyl i P fyw yn hir iawn, dylid defnyddio'r drefn frys. Dylid hefyd darparu tystiolaeth feddygol i ategu'r brys. Mae arweiniad ar wneud ceisiadau brys neu geisiadau mewn argyfwng ar gael yn nhaflen COP42 y llys 'Gwneud cais i'r Llys Gwarchod' y gellir ei lawrlwytho o www.gov.uk neu ei chael oddi wrth staff y llys. Argymhellir hefyd y cysylltir yn gynnar â'r Cyfreithiwr Swyddogol i drafod y cais ac mae ei fanylion ar gael ar y wefan ganlynol: www.justice.gov.uk/about/ospt

Cysylltu â ni

I gael rhagor o wybodaeth, arweiniad neu ffurflenni ewch i wefan gov.uk ar gyfer ffurflenni'r llys a llenyddiaeth arall. Ewch i www.gov.uk a chwilio o dan 'Court of Protection'.

Gallwch hefyd gysylltu â Gwasanaeth Ymholiadau'r Llys Gwarchod drwy ffonio **0300-456-4600***. Er y bydd staff y llys yn gwneud eu gorau i'ch helpu gyda gweithdrefnau cyffredinol y llys, ni chânt roi cyngor cyfreithiol. Os oes angen cyngor cyfreithiol amoch chi, cysylltwch â chyfreithiwr.

* Mae llinellau ffôn y Gwasanaeth Ymholiadau'n gallu bod yn brysur iawn. Felly, os nad yw eich cwestiwn yn un brys efallai y byddai'n well gennych ei e-bostio atom. Byddwn yn anelu at ymateb cyn pen 3 diwrnod gwaith. Anfonwch eich cwestiwn drwy e-bost i:

courtprotectionenquiries@hmcts.gsi.gov.uk

CYFARWYDDYD YMARFER – SUT I GYCHWYN ACHOS

Mae'r cyfarwyddyd ymarfer hwn yn ategu Rhan 9 o Reolau'r Llys Gwarchod 2007

CYFARWYDDYD YMARFER F - CEISIADAU'N YMWNEUD AG EWYLLYSIAU STATUDOL, CODISILIAU, SETLIADAU A THRAFODION ERAILL YN YMWNEUD AG EIDDO P

Cyffredinol

1. Mae Rheol 71 yn caniatáu i gyfarwyddyd ymarfer wneud darpariaeth ychwanegol neu wahanol mewn perthynas â cheisiadau penodol.

Ceisiadau y mae'r cyfarwyddyd ymarfer hwn yn berthnasol iddynt

2. Mae'r cyfarwyddyd ymarfer hwn yn gwneud darpariaeth ar gyfer ceisiadau sy'n ymwneud â'r canlynol:
 - (a) gweithredu ewyllys neu godisil P;
 - (b) setliad mewn perthynas ag unrhyw eiddo sy'n perthyn i P; a
 - (c) gwerthu, cyfnewid, arwystlo, rhoddi neu waredu eiddo P mewn rhyw fodd arall.
3. Ni cheir rhoi pwerau i ddirprwy yng nghyswllt:
 - (a) setliad mewn perthynas ag unrhyw eiddo sy'n perthyn i P;
 - (b) gweithredu ewyllys P; neu
 - (c) arfer unrhyw bŵer (gan gynnwys pŵer i gydsynio) sydd gan P boed yn llesiannol neu fel ymddiriedolwr neu fel arall.
4. Felly, rhaid gwneud cais i'r llys am benderfyniad ynghylch y cyfryw faterion. Mae'r cyfarwyddyd ymarfer hwn yn ymwneud â materion a grybwyllir ym mharagraffau 3(a) a (b) uchod. Mae cyfarwyddyd ymarfer G sy'n dod gyda Rhan 9 yn cynnwys darpariaethau ynghylch ceisiadau o dan baragraff 3(c).

Caniatâd i wneud ceisiadau i'r llys

5. Mae adran 50(1) o baragraff 20(2) i Atodlen 3 y Ddeddf a rheolau 51 a 52 yn nodi'r amgylchiadau pan mae neu pan nad oes angen cael caniatâd i wneud cais i'r llys ar gyfer arfer unrhyw rai o'i bwerau o dan y Ddeddf.

Gwybodaeth i'w darparu gyda'r ffurflen gais

6. Yn ychwanegol at ffurflen gais COP1 (a'i hatodiadau) ac unrhyw wybodaeth neu ddogfennau y mae'n rhaid ei darparu yn unol â'r Rheolau neu gyfarwyddyd ymarfer arall, rhaid darparu'r wybodaeth ganlynol (ar ffurf datganiad tyst, gan atodi dogfennau fel arddangosion lle bo angen) ar gyfer unrhyw gais y mae'r cyfarwyddyd ymarfer hwn yn berthnasol iddo:
- (a) Os yw'r cais ar gyfer gweithredu codisil neu ewyllys statudol, copi o'r codisil neu ewyllys ddrafft, ynghyd ag un copi arall;
 - (b) copi o unrhyw ewyllys neu godisil sydd ar gael yn barod;
 - (c) unrhyw ganiatâd i weithredu gan ysgutorion arfaethedig;
 - (d) manylion teulu P, gorau oll ar ffurf coeden deulu, gan gynnwys enw llawn a dyddiad geni pob unigolyn sydd ar y goeden deulu;
 - (e) rhestr yn dangos manylion asedau cyfredol P, gyda'r prisiadau diweddaraf;
 - (f) rhestr yn dangos rhagamcan o incwm a gwariant blynyddol net P;
 - (g) datganiad yn dangos anghenion P, ei anghenion ar hyn o bryd a rhagamcan i'r dyfodol, a'i amgylchiadau cyffredinol;
 - (h) os yw P yn byw mewn llety'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol, gwybodaeth ynghylch a all gael ei symud i lety awdurdod lleol, i lety arall lle telir ffi, neu i'w gartref ei hun;
 - (i) os yw'r ceisydd o'r farn ei fod yn berthnasol, manylion llawn adnoddau unrhyw fuddiolwr arfaethedig, a manylion unrhyw newidiadau tebygol os bydd y cais yn llwyddiannus;
 - (j) manylion unrhyw dreth ar enillion cyfalaf, treth etifeddiant neu dreth incwm a all fod yn daladwy yng nghyswllt testun y cais;
 - (k) esboniad o'r effaith, os o gwbl, y bydd y newidiadau arfaethedig yn ei chael ar amgylchiadau P, gorau oll os bydd ar ffurf rhestr "cyn ac wedyn" o asedau ac incwm;
 - (l) os yw'n briodol, datganiad ynghylch a fyddai'r ewyllys neu'r setliad arfaethedig yn effeithio ar unrhyw dir ac os bydd, manylion ei leoliad a'r rhif teitl, os yn berthnasol;
 - (m) os yw'r cais am setliad yng nghyswllt eiddo neu ar gyfer amrywio ymddiriedolaeth neu setliad cyfredol, drafft o'r weithred arfaethedig, ac un copi;
 - (n) copi o unrhyw atwrneiaeth arhosol neu atwrneiaeth barhaus sydd wedi'u cofrestru;
 - (o) cadarnhad bod P yn preswyllo yng Nghymru neu Lloegr; a
 - (p) adroddiad yn cynnwys y wybodaeth ddiweddaraf am gyflwr meddygol presennol P, disgwyliad oes, y tebygolrwydd y bydd angen gwario rhagor yn y dyfodol agos, a'i alluedd i wneud ewyllys.
7. Gall y llys gyfarwyddo'r ceisydd i ffeilio deunydd arall, ac os bydd, bydd y wybodaeth yn cael ei nodi ar ffurf datganiad tyst.
8. Os oes unrhyw wybodaeth y cyfeirir ati uchod wedi'i darparu'n barod (e.e. wedi'i chynnwys mewn atodiad i'r ffurflen gais) does dim angen ei darparu eto.

Atebwyr a phobl y mae'n rhaid eu hysbysu am gais

9. Rhaid i'r ceisydd enwi fel atebydd:

- (a) unrhyw fuddiolwr dan ewyllys neu godisil cyfredol y mae'r cais yn debygol o effeithio'n sylweddol neu'n wael arno;
- (b) unrhyw fuddiolwr dan ewyllys neu godisil arfaethedig y mae'r cais yn debygol o effeithio'n sylweddol neu'n wael arno;
- (c) unrhyw ddarpar fuddiolwr o dan ddiewyllysedd P lle nad oes gan P ewyllys gyfredol.

(Mae cyfarwyddyd ymarfer B sy'n dod gyda Rhan 9 yn nodi'r drefn ar gyfer hysbysu eraill am gais.)

10. Bydd y llys yn ystyried, ar y cyfle cyntaf posibl, a ddylai P gael ymuno fel parti yn yr achos, ac os bydd yn ymuno, bydd y llys yn ystyried a ddylid gwahodd y Cyfreithiwr Swydddogol i weithredu fel cyfaill cyfreitha, neu a ddylai rhywun arall gael ei benodi'n gyfaill cyfreitha.

Y drefn yn dilyn gweithredu ewyllys

- 11. Unwaith y bydd ewyllys P wedi cael ei gweithredu, rhaid i'r ceisydd anfon yr ewyllys wreiddiol a dau gopi i'r llys ar gyfer eu selio.
- 12. Rhaid i'r llys selio'r gwreiddiol a'r copi a dychwelyd y ddwy ddogfen i'r ceisydd.

(Mae paragraff 3(2) o Atodlen 2 i Ddeddf Galluedd Meddyliol 2005 yn nodi'r gofynion ar gyfer gweithredu ewyllys ar ran P, lle gweithredir yr ewyllys yn unol â gorchymyn neu gyfarwyddyd y llys.)

ATODIAD – Enghraifft o ewyllys statudol

(Dim ond dangos y ffordd y mae'r unigolyn awdurdodedig yn gwneud yr ewyllys ac yn ei gweithredu y mae hwn.)

Dyma fy ewyllys olaf i AB [yr unigolyn heb alluedd] o _____ gyda CD yn gweithredu ar fy rhan, yr unigolyn a awdurdodwyd i'r diben hwnnw drwy orchymyn dyddiedig _____ 20____ a wnaethpwyd o dan Ddeddf Galluedd Meddyliol 2005.

Rwy'n diddymu fy holl ewyllysiau a chodisiliau blaenorol ac yn datgan mai hon yw fy ewyllys olaf.

1. Rwy'n penodi EF a GH i fod yn ysgutorion ac ymddiriedolwyr yr ewyllys hon.
2. Rwy'n rhoi _____

Ac yn dyst i hyn mae'r ewyllys wedi'i llofnodi gennyf fi AB gyda CD yn gweithredu ar fy rhan o dan y gorchymyn y cyfeirir ato uchod ar (dyddiad).

AB [y sawl sydd heb alluedd]

gan y dywededig CD [unigolyn awdurdodedig]

a chan y dywededig CD gyda'i AB [y sawl sydd heb alluedd]

enw/henw ei hun yn unol â'r gorchymyn dywededig ger ein bron CD [unigolyn awdurdodedig]

a'i hardystio gennym yng ngŵydd y dywededig CD.

[Enw a chyfeiriad y tyst]

Seliwyd â sêl swyddogol y Llys Gwarchod ar y _____ dydd o _____ 20____